

Opetus- ja kulttuuriministeriölle

Asia: VN/1985/2020-OKM-1

Arenen lausunto hallituksen esityksestä oppivelvollisuuslaiksi

Tiivistelmä Arenen lausunnosta:

- Arene kannattaa toimia, joilla väestön osaamistasoa nostetaan.
- Toisen asteen koulutuksen tulee antaa hyvät valmiudet jatko-opintoihin korkeakouluissa, muodollinen jatko-opintokelpoisuus ei riitä.

Kaikilla lapsilla ja nuorilla tulee olla tosiasiallinen mahdollisuus suorittaa menestyksellisesti perusopetus ja toisen asteen koulutus. Tämä on edellytys korkeakoulutukseen hakeutumiselle ja työllistymiselle. Arene kannattaa toimia, joilla väestön osaamistasoa nostetaan.

Esitetty oppivelvollisuuden laajentaminen kasvattaisi toisen asteen tutkinnon suorittaneiden määrää. Koulutustason nostamisen rinnalla tarvitaan määrätietoisia toimia suomalaisten osaamisen tason nostamiseksi.

Oppilaiden väliset erot oppimistuloksissa kasvavat perusopetuksen alusta alkaen. Osa nuorista syrjäytyy koulutuksesta jo yläluokkien aikana. PISA-tutkimusten mukaan noin 10 prosenttia peruskoulun päättävistä ei ole oppinut lukemaan kunnolla. Noin 15 prosenttia ei opi peruskoulussa tarpeeksi saadakseen valmiudet menestyä toisen asteen koulutuksessa. Arenen mielestä varhaiskasvatuksen ja peruskoulun aikana syntyviin oppimistulosten eroihin tulee puuttua.

Toisen asteen koulutuksen tulee antaa hyvät valmiudet jatko-opintoihin korkeakouluissa, muodollinen jatko-opintokelpoisuus ei riitä. Tältä osin lausunnolla oleva esitys oppivelvollisuuden laajentamiseksi ei riitä osaamisvajeen paikkaamiseen.

Työmarkkinat vaativat yhä useammalta myös korkeakoulutusta, jota varten toisen asteen koulutuksen loppuun suorittaminen on välttämättömyys. Ammattikorkeakouluille on keskeistä, että toisen asteen päättävillä nuorilla on riittävä osaaminen jatkaa opintojaan korkeakoulussa. Korkeakouluopintojen läpäiseminen edellyttää pohjatietoja ja -taitoja, jotka on hankittu varhaiskasvatuksesta alkaneen oppimisuran aikana.

Erityisesti ammatillisen tutkinnon suorittaneiden opiskelijoiden osaamisessa on toisinaan puutteita, jotka haittaavat

korkeakouluopinnoissa pärjäämistä. Tavoite nostaa korkeakoulutettujen määrä 50 prosenttiin nuorissa ikäluokissa edellyttäen, että myös peruskoulun ja toisen asteen opinnot päättävien nuorten osaamistasoa nostetaan samalla.

Korkeakouluille toisen asteen ja korkeakoulutuksen välisen nivelvaiheen toimivuus on kriittisessä asemassa. Nivelvaiheen opinto-ohjauksen toimivuus tulee varmistaa sekä lukioissa että ammatillisissa oppilaitoksissa riippumatta oppivelvollisuuden laajentamisesta.

Oppivelvollisuuden laajennus aiheuttaa merkittäviä uusia kustannuksia, joista suurimmat aiheutuvat oppimateriaalien muuttamisesta maksuttomiksi oppivelvollisille. Oppimateriaalien hankinta tulee toteuttaa kustannustehokkaalla tavalla. Näin mahdollisimman suuri osa uudistukseen kohdistetuista varoista voidaan kohdentaa opetuksen ja ohjauksen laadun parantamiseen.

Ammattikorkeakoulujen rehtorineuvosto Arene ry